

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši

Delniško društvo „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Od več strani vprašani, ali se še do-
bodo delnice našega delniškega društva, da-
jemo na znanje, da je še 40 delnic po 100
gold. za oddati. Vplačati se morajo po §. 4.
dr. pr. v popolnem znesku 100 gld., vendar
je upravnega odbora volja, na novo vstopiv-
šim delničarjem privoliti obroke za vplačanje.

V Ljubljani 16. januarja 1873.

Upravni odbor „Narodne tiskarne“

Dr. J. Vošnjak,
tajnik.

Dr. K. Ahačič,
podpredsednik.

V Ljubljani, 17. januarja.

— Slovensko uradovanje terjamo
Slovenci iz prvega početka, odkar smo se
začeli zavedati svoje narodnosti in kovati
svoje političke programe. Na vseh taborjih
je bila ena najglavnejših točk: vpeljava slo-
venskega v vse šole in urade na Slovenskem
kot učnega, oziroma uradnega jezika, in na
tisoče zbrani naši taborci so vselej navdu-
šeno pritrdili tej terjatvi. In če se danes po
tolikem hrupu oziramo po slovenskem svetu,
moramo priznati, da smo sicer na boljšem,
kakor smo bili pred desetimi leti, da pa bode
še treba mnogo korakov storiti, predno do-
spemo do faktučne ravnopravnosti našega je-
zika.

Temu pa niso krivi samo vladni organi.
Če prav večini od njih slovensko uradovanje
nij po volji, se bode vendar le malokedaj pri-
petilo, da bi se branili, slovenske vloge spre-
jemati, slovenske zapisnike zapisavati, ako se

to zahteva, in na slovenske vloge sloven-
ski odgovarjati. Večkrat smo imeli priložnost,
slišati iz ust c. k. uradnikov, in dohajali so
nam tudi dopisi v enakem smisli, da so nem-
škemu in laškemu uradovanju v pr-
vi vrsti krivi naši advokati in c. k.
notarji. Ko bi ti gospodje svoje vloge de-
lali v slovenskem jeziku, c. k. uradi bi se
ne smeli in bi se tudi ne branili, slovenski
odpisavati in razpravljati. „Pa slovenske vlo-
ge,“ nam je te dni tožil c. k. uradnik, „od strani
odvetnikov so na Kranjskem bele vrane in
tudi notarjev je prav malo, kateri slovenski
uradujejo.“

Zanimalo nas je, to stvar natančneje
poizvedati, in kar smo slišali, nij ravno, da
bi govorilo za naše odvetnike. Ljubljana
šteje 13 advokator, izmed katerih se sedem
k narodni stranki prišteva. Od vseh sedem
pa gredo, kakor smo poslednjič že omenili,
samo iz ene pisarne tudi slovenske vloge;
vsi drugi pa, počenši od g. dr. Coste
in dr. Razlag-a skoro izključivo v
nemškem jeziku uradujejo.

Kolikor so nam razmere na Štajer-
skem znane, se tam od advokator neraz-
merno več slovenskih pisem dela, kakor na
Kranjskem in se tam celo nemškutarski ad-
vokati ne branijo slovenski pisati, kakor hi-
tro stranka zahteva. Na Kranjskem pa se
še narodni advokati prav kisló držé, če kdo
zahteva slovensko pisanje.

Enaka se godi na Goriškem, kjer
menda edini dr. Lavrič skoro izključivo slo-
venski uraduje.

Ako terjamo od c. k. uradnikov, da slo-

venski uradujejo, smemo tem bolje to zahte-
vati od naših narodnih advokator in notar-
jev. „Beseda brez dela je mrtva.“ Iztre-
bimo si prvi svojo malomarnost; dokažimo
sami, da se da slovenski uradovati, uvedimo
slovenski jezik tam, kjer to lahko storimo
brez vladnega pritiskanja in v malo letih bo
v vseh uradnih slovenski jezik faktučno
vpeljan.

Govor poslanca dr. Zarnika

za politično svobodo učiteljev, v 10. seji dež. zbora
kranjskega.

Brali smo po nemških, nam protivnih
novinah hinavščino, da je ustavoverna manj-
šina kranjskega zbora za učitelje in šolo de-
lala, ter zmirom se nemškutarski krogi učiteljem
laskajo, da oni so prijatelji šolstva, med tem ko
narodnjaki delajo proti njim. Da lažnjivost teh
dobrikanj in opravljanj konstatiramo, priobčujemo
po stenografskem zapisniku sledeči govor dr. Zarnika,
kateremu je cela narodna stranka pritrdila, nemšku-
tarska pa je bila za teroriziranje učiteljev.
Dr. Zarnik je govoril:

„Slavni zbor! Kar se mojega poprejšnega
amendement-a tiče, katerega sem o §. 42.
predlagal, moram reči, da mi nij mnogo do
tega stalo, ali se sprejme ali ne. Ali z vsemi
drugi odnosi so pri §. 52, ki se glasi:
„Odstaviti se sme učitelj navadno le ta-
krat, ako je vnóvič svoje službene dolžnosti
v važnih rečeh zanemaril ali prelomil, dasi-
ravno mu je že bila enkrat ustrahovalna
kazen naložena. Precej odstaviti se sme
le tisti, kateri je pravico kaznovati v zlo ra-

Listek.

Ivan Erazem Tatenbah.

Izvirni historičen roman iz slovenske zgodovine.

(11. nadaljevanje.)

Deveto poglavje.

Stoji, stoji beli grad
V belem gradu mlad gospod
Mlad gospod mlada gospa.
Narodna.

Priprave za upor so s časom množile se
na Ogerskem in Hrvatskem.

Posebno hrvatski ban Peter Zrinjski je
nabiral doma vojsko, še bolj pak se trudil
zaveznikov dobiti. Njegova pogumna žena
Katarina je dopisovala s francoskim posla-
nikom v Benetkah, Briziers-om, kasneje je
Zrinjski sam imel osobne pogovore s fran-
coskim poslanikom na dunajskem dvoru, ne-
kim Gremoville. Ravno tako so magjar-
ski veljaki Nadasdj, Rakoci in Štefan Bar-
koc posredovali s Francosko.

Še bolj pak je izkušal Zrinjski na Polj-
skem zaveznikov dobiti. K poljskemu kralju

Vesnovickemu je bil Zrinjski poslal ne-
kega patra Bariglio.

Iskal je pa Zrinjski tudi Turke pridobi-
ti, najbrž da bi si stališče za hrptom varno
ohranil. Med drugimi poslanci, katere je
Zrinjski v Carigrad poslal, bil je zadnji: bral-
cem že znani — Vukovački.

Zdi se, da so vse te vlasti bile bolj ali
menj pri volji upornikom pomagati, vendar
obljubiti in takoj začeti nij nobena hotela;
pričakovali so povsod, kako se bode stvar
razvila.

Po prizoru na dravskem polju je bil Ta-
tenbah mnogo delavnejši za svojo in svojih
zaveznikov svrhu. Obhodil je mnogo svojih
prijateljev in oskrbljevali začel svoje gradove
z orožjem.

Vukovački, to videč, bil je k Zrinjskemu
v Čakavec odšel, od koder je bil kakor baš
prej povedano, precej v Carigrad poslan.

A ker so se vendar v Čakaveu vedno
Tatenbahove omahljivosti bali, sklene grofica
Zrinjska sama obiskati ga v gradu na Račjem.

Lepega dne se krasna vélika gospa res pri-
pelje, na Tatenbahovo nemalo veselje.

Katarina Zrinjska je bila stara blizu tri-
deset let. Vendar je njena majestetična po-
stava ohranila še celo mladost in frišnost
mlade ženske. Visoka rast in polne bohotne
forme njenega telesa, kakor tudi energija,
izražena v njenem obrazu, dajale so jej ne-
kaj močevskega, dasi nič trdega. V obna-
šanji, govorjenji in na finem nežnem lici se
je izraževala slovansko-italijanska njena me-
šana kri familije Frankopanov. Ob enem,
ali kakor je slučaj zahteval, bila je sama ži-
vahnost in ogenj, takoj zopet pa ozbiljna pre-
mišljenost in duhovitost.

Sedita s Tatenbahom sama v sobi skupaj.

Grofica Zrinjska mu je znala mnogo
ljubeznjivega povedovati. Največ je govorila
o njihovem velikem političnem podjetji. In
on je radostno poslušal njen glas, navdušilo
ga je njeno navdušenje, ohrabil ga pogum
te pogumne žene.

A ko tako skupaj sedita, odpro se duri
in noter stopi Ana, Tatenbahova žena.

Slučaj je hotel, da se je bila baš ta dan
odpremila iz Konjice, njenega navadnega biva-
lišča, na Račje. Ker je Tatenbah njo in sina

bil, ali kdor se je hudo pregrešil zoper vero in pravnost, ali kateri se je v državljskih zadevah tako obnašal, da se to ne strinja z njegovo službo.“ V nemškem tekstu se ta §. glasi: „Gegen denjenigen kann die Entlassung sofort Platz greifen, welcher sich eines grossen Missbrauches des Zuchtungsrechtes, einer gröblichen Verletzung der Religion und Sitte, oder eines mit der dienstlichen Stellung unvereinbaren staatsbürgerlichen Verhaltens schuldig gemacht hat.“ Po mojem mnenju ravno v tem paragrafu važna in imenitna zanjka za nas tiči. Moram reči, da to je po moji misli, kar se osiguranja naše narodnosti v šoli tiče, najbolj važen paragraf cele šolske postave. Kakor so bili nekateri drugi paragrafi velike pomembe v zadevah materijelnega stanja naših učiteljev, tako se mi zdi ta paragraf v narodnostnem smislu imeniten, ker zadržuje v sebi vprašanje, ali bodo še smeli vprihodnji naši učitelji slovensko in slovansko misliti in delati, odnosno: ali bo smel v naših šolah slovenski in slovanski duh vladati ali ne? Mi moramo torej temu paragrafu, kateri nam je tukaj predložen, ostro v oči pogledati, kajti mogoče bi bilo, ako bi mi kvintesenčijo tega §. prezrli, da bi nam kmalu učitelji očitali in nam rekli: Gospodje, vi ste imeli narodno večino in ravno s to narodno večino ste v šolsko postavo tak paragraf sprejeli, da ste z njim narodno šolstvo pokopali! (Živa pohvala!)

Vlada je v sestavi te postave jako previdno ravnala in je ta pristavek „unvereinbar mit dem staatsbürgerlichen Verhalten“, v nezaten kotiček spravila, da bi ga kaj lahko spregledali, ako ne bi mi ravno jetra in obisti cele postave preštudirali. To je prava past, katero je vlada narodni večini nastavila, da bi se prav nedolžno vanjo vjela! (Veselo in pohvala.)

Vprašam jaz zdaj naj poprej, kaj pa se to pravi: unvereinbar mit dem staatsbürgerlichen Verhalten? Jasen in določen odgovor na to je jako težek, jaz trdim, popolnem nemogoč. Na priliko 1849. 1850. 1851. leta, ko je bil na Dunaji obsedni stan, bilo je

„unvereinbarlich mit dem staatsbürgerlichen Verhalten“ dolge lase imeti in pa študentovske kapice nositi. (Veselo.) Vsakega, katerega so policaji s takim kinčem na alicah dobili, so vlekli na dotični policijski urad in tam so mu dolge kodre odstrigli in mu fiesko-frizuro oktroirali (Veselo.) To je še bila ugodna kazen, to je še bilo po milosti ravnano, ker večji del so gospodiče s „titusom“ za nekoliko časa v ječo zašili. Pod konkordatom je bilo „unvereinbarlich mit dem staatsbürgerlichen Verhalten“, katero čez duhovne oblasti ne črhni, dandenes se tisti bolj vladi prikupi, kateri bolj čez njih zabavlja, ali bolj po njih udriha. Ravno tako dvomen je ta pristavek.

Kaj se vse z državljskim obnašanjem ne strinja! To si lahko vsak razlaga, kakor si sam hoče. Jaz si tolmačim to tako, da deželni šolski svet naj bi imel pravico, precej takega učitelja brez preiskovanja odpustiti, katerega politično mišljenje in delovanje bi mu ne bilo všeč. To se ve, da se bodo taka odpuščanja ravnala po političkem mnenju, katero bode merodajno v šolskem svetu. Če bode v njem naša stranka v večini, bode ona čisto skozi druga očala gledala „das staatsbürgerliche Verhalten“ nego nam protivna stranka, to je tista stranka, katere je ravnokar z enim glasom pridobila večino v šolskem svetu po prelomu, in še enkrat rečem, po prelomu jasne postave o šolskem nadzorstvu. (Živahna pohvala.)

To je gotovo, da nam je direktorja Mrhala vlada oktroirala v deželni šolski svet zoper nedvomljivo določbo postave! Postavodajstvo v vsaki državi se pa deli na dve: V politično in v sodniko (tako imenovano Justizgesetzgebung.) Vse politične postave skupno pa sestavljajo v vsaki državi tisto telo, kateremu pravimo „ustava“. Zakon o nadzorovanju šol je pa ravno skozi in skozi političen zakon. Po prelomu te postave je vlada gosp. Mrhala v dež. šolski svet potisnila in s prelomom te postave je vlada obenem „ustavo“ prelomila in gazila. To je bil pravi pravcati „Verfassungsbruch“, o kojem govori §. 2. postave o odgovornosti ministerstva, po kateri spada gospod minister uka in bogočastja na obtožno klop.

Ob sebi se razumeva, da se takrat, kadar se ustava Slovanom na škodo, Nemcem pa na korist lomi, noben čuk zato ne zmeni. (Živa pohvala.) Po tem prelomu postave imamo zdaj mi manjšino v deželnem šolskem svetu. Vseled tega bode odslej „korrektes staatsbürgerliches Verhalten“ eno in taisto, kakor „verfassungstreues Verhalten“. Učitelji, kateri bodo za narodne stvari agitirali, teh dejanja se ne bodo strinjala z državno korektnim obnašanjem in predstavljali bi po tej postavi, ako bi jo mi po predloženem načrtu sklenili, naše učitelje kakor bi kateremu ostremu ustavovernemu šolskemu nadzorniku ravno v glavo palo in kakor bi bil dobre ali slabe volje. (Živio, pohvala med poslušalci.)

Deželni glavar: Prosim poslušalce, da se vsake pohvale ali graje zdržijo, ker je moja dolžnost v zbornici skrbeti za mir in red.

Poslanec dr. Zarnik (nadaljuje): To je gotovo, da ne bode precej vseh narodnih učiteljev odpustil, ali zapodil bo tri, štiri in s tem činom bode strah in trepet v celo četo učiteljev vrgel tako, da bodo ostali, posebno družinski očetje, kar na vseh udih otrpnili in bodo začeli počasi v bolj sigurno luko nemškutarstva veslati in jadirati. Baron Rauch na Hrvatskem tudi nij vseh narodnih učiteljev naenkrat odpustil, temuč zapodil jih je kacijh 5 ali 6, in s takim postopanjem so drugi do malih izjemek prestrašeni bili. Ako bi ta odstavek tega paragrafa po predloženem črteži sprejeli, začelo bi tudi precej med našim učiteljstvom na tak Rauchov način strašiti. Ravno zaradi tega je ta odstavek neizmerne važnosti in jaz rečem, da, kakor je za učitelja važno povikšanje in poboljšanje njegovega materijelnega stanja, ravno tako važno je za nas, ka za to v postavodajstvu skrbimo, da morejo naši učitelji zmerom slovenskemu narodu zvesti ostati. To pa storimo s tem, da ta odstavek iz 52. paragrafa izbrišemo. (Konec prih.)

Politični razgled.

V Ljubljani 17. jan.

Iz Dunaja iz dobrega vira izvemo, tako da moremo svojim bralcem kot pozitivno

zadnji čas še bolj zanemarjal nego običajno, — nij bilo nenaravno da ga je prišla sama obiskat.

Da nahaja tu pri možu lepo tujo gospojo, to jo je osupnilo. A tudi on je bil neprijetno dirnen, da prihaja žena ravno v tem času. Vpraša jo torej z ne prav prijaznim začudenjem:

„Ti si tukaj? Tako nepričakovano?“

Žena odgovori: „Vidim da vas motim, idem.“

„Idi v svoje sobe. Jaz imam z gospo grófico Zrinjsko, še nekoliko razgovoriti, potem se takoj zopet vidimo“ pravi grof hladno.

„Kjer me moj mož pred tujko tako sramoti, da mi vrata kaže, tam nij ostanka za mene“ odgovori grófica blede, in glas se jej trese od jeze in bolečine.

„Prosim te ne žali mi gosta“ reče Tatenbah srdit.

„Ne hodite tako proč, grófica“ reče obenem Zrinjska, vstavši in ženi svojega prijatelja roko prožeča.

Vendar Ana Tatenbahova se z zaničevalnim pogledom na gospo, o kateri je so-

dila, da jej ljubezen zaročenega moža krade, obrne proč, solze se jej po lici uderó in odide.

„To nij bilo prav“ — pravi Zrinjska.

— „Idite za njo, prosite jo za oproščenje in razložite jej zmoto. Ona je vaša žena.“

„Cela stvar nič ne de. Prenagil sem se malo, a lahko bode popravit. Takih dogodkov je bilo med nama že več, a vse se poravná, kakor se dá“, pravi on.

„Jaz želim, jaz hočem, da to storite takoj“, pravi Zrinjska.

„Ako vi želite, moram,“ reče Tatenbah in odide počasi ven.

V tem hipu plemeniti ženi njen prijatelj gotovo nij dopadal. Kajti da si jo je vodilo preračunjenje za stvar njega moža in njene domovine, vendar žensko srce jej je kazalo krivico, ki se je eni njenih sopolovnic godila.

Črez nekaj časa pride Tatenbah nazaj in reče na pol jezen na pol miren:

„Moja milostiva je stvar resneje smatrala nego jaz. Baš zdaj se je odpeljala zopet od koder je prišla. A to nič ne de. Poiščem jo in sprava bode lahka, če je bode treba.“

Grofica Zrinjska je morda zdaj pomislila, da je žena njenega „prijatelja“ in zaveznika eden glavnih zadržkov v stvari, katero baš ona pri Tatenbahu zastopa, zato je obmolnila in govorila zopet druge reči.

Vendar jo je ta prizor toliko motil, da se je še tist večer odpeljala iz Račjega.

Drugi dan se je tudi Tatenbah odpeljal.

A vendar ne v Konjice k svojej ženi, da bi jo za odpuščanje in poravnanje prosil. Temuč v svoj grad Podčetrtek.

Tam je bil grof Tatenbah, kljubu svojemu delovanju za svoje svrhe, zadnji čas natihome mnogokrat.

Kajti tam je bil zdaj Gornik, prejšnji vinicar v Pohorji, oskrbnik gradu.

In novi oskrbnik Gornik je imel kakor znano — lepo hčer, lepo Marijanico. Baltazar Ribelj, pisar ali tajnik, imel je mnogo posla, on nij mogel dostikrat v daljni Podčetrtek.

Tem pogosteje je tja hodil njegov gospod, — kajti on je rad gledal mlade lepe deklice, kakor že ta grošni svet vodi. Da ne bi!

(Dalje prihodnjič.)

novost povedati, da so poljski poslanci sklenili državni zbor zapustiti, kakor brž Nemci prinesó svoje direktne volitve na dnevni red. Ker tudi Slovencev ne bo, in ker so tirolski Nemci pismeno svojim federalističnim soboriteljem obljubili, da v rajhsrat pod nobeno ceno ne gredo — bode ustavaška klika sama sedela nad svojo volilno reformo. In krona bode prej premislila, predno postavo sankcionira, ki je sklenena v nenazočnosti večine narodov in dežel.

— V izkazu volilnih okrajev za direktne volitve na Kranjskem, katerega smo priobčili v štev. 12. t. l. „Slov. Nar.“, izostala so mesta Kranj, Radolica in Loka. Vsa tri mesta volijo z gorenjsko mestno skupino: Kamnik, Tržič itd.

— Za škofovski sedež v Ljubljani so, kakor se nam iz Dunaja iz zanesljivega vira poroča, v predlogu č. g. pl. Premierstein, korar v Ljubljani, Legat, korar v Rudolfovem in šolski nadzornik J. Šolar v Ljubljani. Tako se je izrazil minister Stremayr proti kardinalu Rauscherju, pri katerem je bil na obed povabljen.

Notranje dežele.

Državni zbor je 15. t. m. imel svojo prvo sejo. Ministerstvo je predložilo več postavnih načrtov: o odpravljenju inseratnega koleka (ko bi g. minister predložil postavo o odpravljenju koleka za časnike, bi ga še bolje hvalili); postavni načrt o dalmatinskih železnicah se je oddal posebnem odseku, takisto tudi postava o reguliranju plač uradnikov. Kranjsko-slovenski in tirolski poslanci niso bili pri tej seji nazoči. To smo že naprej vedeli in upamo, da naših tudi ne bo k prihodnjim sejam. Čemu bi si sami kovali verige.

Prihodnja seja državnega zbora bo prihodnji torek in se je nalašč tako dolgo odlagala, da ministerstvo tačas že lahko predloži volilno reformo.

Načrt volilne reforme se bo stoprv tekom prihodnjega tedna predložil; do tistega časa bodo baje vsi pogovori z zastopniki dežel dokončani in potem ministerstvo upa, da se postava „en bloc“ sprejme.

S **poljsko** delegacijo se ministri niso spuščali v daljše pogovore, odkar Poljaci Lasserjevega povabila niso sprejeli. Razdelitev poslancev za Gališko je tedaj izdelana po nasvetih gališke birokracije. Če Poljaci še sedaj ne spoznajo, kje so njihovi pravi prijatelji in kje isti navidezni, kateri bi jih samo rabili v času sile, potem kakor iztisneno citrono proč metali, nij jim pomagati. V zvezi s federalisti zmajajo Poljaci za se in za nas, v zvezi z ustavoverci dobé kako neznatno koncesijo, a zopet za daljši čas zabrané vpeljavo federalizma, kateri edini bi mir in spravo med narodi rodil v Avstriji.

Vnanje države.

Francoska narodna skupščina je o svojem času izbrala odbor trideseterih, da se pogode z Thiersom o raznih postavah, predno poidejo na dnevni red. Ta odbor nasvetuje, da se po razpustu sedajne skupščine dve zbornici z postavodajavno oblastjo sklicujeta. Tudi določuje, kedaj sme Thiers v narodni skupščini nazoč biti. — Dokler se ta zbornica ne razpusti in nova ne voli, nij upati vspešnega napredka francoske republike.

Pogreb Napoleonov je bil v sredo opoldan v Chiselhurstu. Že poprejšni dan ga je prišlo do 10,000 ljudi kropit. Pri pogrebu je bilo nazočih do 12,000 osob. Iz Francoskega so prišli Rouher, Canrobert, rod-bina Muratova in še nekteri drugi. Italijanski kralj je poslal generala Piola-Caselli s tremi oficirji, da je zastopal italijansko armado, kakatero višji poveljnik je Napoleon leta 1859 bil. Tako je prišel starec k pokojn. Ljudstvo je bilo ves čas tiho in mirno.

Carevič **ruski** je že skoraj popolnem ozdravel, tako da se že od 10. t. m. ne izdajajo več poročila o njegovem stanju.

Dopisi.

Iz Vatovalj na Primorskem 13. t. m. [Izvir. dop.] Naj dodamo tudi mi par vrstic k dopisu iz Gorice 6. jan. zaradi šolskih zadev. — Mi v naših občinah, posebno naša šola na Vatovaljah, se ne bomo nikakor branili posvetnega podučitelja, kakor piše dopisnik, da se to godi v Brdah na Goriškem, ker učitelja željno pričakujemo. Naša šola je že nekoliko časa nehala, od kar namreč nečajo zavoljo nove šolske postave duhovni pastirji več podučevati. Torej tudi tu „pasisvni vpor“ v šoli, šoli na škodo. Naša fara šteje mnogo otrok za šolo sposobnih, in eni so že odraščeni, ki ničesa ne znajo. To je nam posestnikom, očetom otrok, velika krivica in izguba, kajti davke in priklade na davke moramo vse enako plačevati, imejmo podučitelja ali ne. — Vže lani smo več prošinj položili pred naše šolsko okrajno predsedništvo v Sežani, naj nam pošlje postavnega posvetnega podučitelja, ker imamo veliko potrebo. Kaj bo, ako v denašnjih časih naši že odraščeni in mnogi otroci brez omike in zavednosti ostanejo? To je za nas in za narod jako neugodno. — Nadjamo se, da nam ga bodo to leto in kmalu poslali, ker mislimo, da ne bode nobene neugodnosti ali neprilичnosti zanj. Resnično rečemo, da po brkinskih hribih je treba možev, kateri bodo vzbujali slovenski duh. Če ne, zastanemo nezavedni in neolikani, za narod in za napredek mrtvi udje države. Večkrat smo imeli priliko opazovati naše dušne pastirje, pričakovaje, da bodo kaj več za vzbujenje naše narodnosti storili, kaj več podučevali in silili, kakor to blagodušno po družih slovenskih krajih zares narodni duhovni delajo. A pri nas nemamo take sreče. Dobodo se pri nas dušni pastirji ki pravijo, da: vse to, kar Slovenci hote in v čemer napredujejo „ne bode nič!“ Našemu kmetu je treba poduka in prave narodne izomike in napredovanja, pravega spoznanja in rodoljubja, kajti pomagati si moremo sami med soboj.

Iz Pešte, 14. jan. [Izvir. dop.] Magjari potrebujejo Hrvate, Hrvati pa Magjarov ne. V mejah tega razmerja leži sto- in stoletno rogovorenje med nami in njimi. Naši Magjari bi radi Hrvate z vsemi mogočimi in nemogočimi sponami na sebe priklenili: Lasprotno se pa Hrvati temu priklepanju z vsemi pripustljivimi in nepripustljivimi sredstvi upirajo. Za dalje časa je to razmerje za nas, kakor tudi za nje neprenašljivo. V obestranem spoznanju tega sta, kakor znano, naš državni zbor in hrvatski deželni sabor vsak svoj kraljevinski odbor odebrala, da državno razmerje med našo in hrvatsko kraljevino končno uravnata. Hrvatski kraljevinski odbor je svoje terjatve po razmerno kratkem posvetovanju formuliral, ter svoj elaborat našemu kraljevinskemu odboru izročil. Sedaj je na našem odboru, da na nje odgovori. Na tem njegovem odgovoru je mnogo ležeče. Naš odbor ima hrvatski elaborat že čez dva meseca v rokah, pa še zmirom ne ve, bi-li nanj rekel ali belo ali črno. V polajšanje in pospešenje njegovega odgovora razplele so se zadnje dni od obeh hrvatskih strank: narodne in magjaronske, naj prej tajne in

sedaj obelodanjene intrige. — Kakor znano, izdal je neki Sinkovič brošuro „Kroatien auf der marterbank“. Mi smo s prva mislili, da hote hrvatski narodnjaki ž njo na naš kraljevinski odbor pritiskati, razodevši v njej grde magjaronske spletkarije. Hrvatski magjaroni so imeli dosta uzrokov proti izdatelju Sinkoviču tožbo zavoljo razžaljenja časti vložiti. Oni tega niso storili, in mi smo vsled tega mislili, da je vse resnica, kar v brošuri stoji, ter magjaronsko stranko že za moralčno ubito imeli. Tudi državni pravnik je molčal, dasiravno brošuro veleizdajstvo involvira. Čudno! Nenadano se pa scenerija spreobrne. Sinkovič, kakor znano, objavi, da je brošuro po lastnem izmišljenju in po narekovanju Vončine, Mrazoviča in Miškatoviča spisal, da tedaj brošura nij nič drugega nego javni paškvil. — Kakor smo poprej brošuro imeli za pritisek narodne stranke, ravno tako sodimo denes, da so Sinkovičeve objave magjaronski protimanever. Vsak kdor Sinkovičeve duševne zmožnosti pozna, je prepričan, da on brošure res nij pisal. Glede te točke je Sinkovičeva objava celo resnična. On nij avtor brošure, to stoji! Da so mu jo pa Mrazovič, Vončina in Miškatovič diktirali, to pa spet ti vodje hrvatske narodne stranke v „Obzoru“ demantujejo! Kdo je tedaj pisatelj Sinkovičeve brošure? Mari hrvatski magjaroni sami! Mogoče. Dokler započeta sodnijska preiskava stvari ne razjasni, ostane vprašanje avtorstva brošure „Kroatien auf der marterbank“ odprto. Zelo verjetno je pa, da je vse to, kar sem že rekel, od konca do kraja magjaronski manever, s katerim so se pa magjaroni sami, kakor z znanimi memorandummi, grdo blamirali. Njih orodje Sinkovič je moralčno tako spriden individuj, da ga mora pošten in značajan človek kakor škorpijona samo s kleščami prijeti. Sicer so pa Sinkovičeve izjave našim Magjarom tako v prilog prišle, da se more iz njih veselja soditi, da so že komaj na nje čakali! — Sedaj bo baje naš kraljevinski odbor lahko na terjatve hrvatskega kralj. odb. odgovoril!

Je-li so taki javni škandali pot k pomirjenju hrvatskega naroda? Je-li to začetek Szlavyyjeve akcije proti Hrvatom? Vsi naši časopisi, celo Csernatonyjev „Ellenör“ kličejo po komisaru, ki naj se v Zagreb pošlje. Kaj pa magjarski komisar pomeni; to vidimo na Majthenyu v Novem Sadu. Na Hrvatskem velja red in npravnost (?) zopet uvesti, pa makar red in npravnost kakor v kaznilnici: tako kriči naš časopisni mob. Je-li pri tem takem stanju čudo, da so naši državniki zopet na Raucha svoje misli vpičili?

Hrvatsko vprašanje je začelo goreti. V oči njega so vsa druga vprašanja kakor n. pr. vprašanje o odstavljenju velikih županov, in o naglem padanju vrednosti naših drž. papirjev, za čas od ministerskih in uredniških miz odložena.

Domače stvari.

— (Poslanec g. dr. Sernec) in drugi štajerski poslanci, ki so v zadnjem štajerskem deželnem zboru interese učiteljstva zagovarjali, so dobili od celjskega učiteljskega društva zahvalna pisma.

— (Iz Gradca) se nam piše 15. jan.: Nemila smrt je pokosila že letos četrtega medicina, in ta je bil nadepoln slovenski mladenič iz Slovenske Bistrice; imenoval se

je Štefan Zorko. Umrli je 13. t. m. za sušico v 20. letu starosti. Jako so ga ljubili njegovi tovariši in zatorej tudi skrbeli in tožnega srea radi darovali, da se mujeskazala spodobna zadnja čast. Včeraj, 15. popoldne ob štirih bil je sijajen pogreb. Njegovo truplo ležalo je v občini bolnišnici, 'od koder so ga sprevodili njegovi tovariši skozi mesto na pokopališče ob železnici (Steinfelderfriedhof). Prej, ko so vzdignoli truplo na krasen voz od zavoda za mrtvaško opravo, zapeli so mu dijaki lepo nadgrobnico slovensko. Udeležilo se je sprevoda blizu 500 dijakov vseh štirih strok, ne samo Slovanov, ampak tudi Nemcev. Eden mož od gori imenovanega zavoda nesel mu je krasen venec na vavšnici s slovansko tribojnico. Naj mu bo zemljica lahka!

— (Iz Trsta) se nam piše, da so 13. t. m. začeli delati na vhodu velike galerije, po kateri se bo potok Reka v Trst napeljal. Prevrtal se bode skozi del Krasa med Trstom in tem potokom 6000 sežnjev dolg tunel.

— (Iz Gorenjskega) se nam piše 15. jan. „Nocoj ponoči je bila ubogemu čevljarju v Točah edina krava, katero je revež imel iz hleva vzeta in odpeljana. Ko zjutraj zapazi, da kravce nij, šel je po sledu, kateri je do velike ceste držal, in potem nij vedel več naprej. Več enakih dogodjajev se je že v okolici v pretečenem letu prigodilo. Upamo, da bodo sodnije skoraj te ponočne kupce zasačile.“

— (Dr. Keesbächer), sanitetni poročevalec pri deželni vladi z letno plačo 800 for., je še zmirom ob enem tudi v drugi službi, kot zdravnik na c. k. cigarski tovarni tudi z letno plačo 500 for. Tako nakopičenje služeb v eni osebi je ali dokaz, da so službe odveč in samo sinekure, če več enakih en sam človek opravlja ali pa se ena ali druga služba zanemarija. V tem slučaju se nam zdi, da se v zdravilstvenem oziru na 600 do 700 žensk, katere se nahajajo v cigarski tovarni, ne paži dovolj točno. Pripoveduje se nam, da se ženske z nalezljivimi boleznimi v deželno bolnišnico pošiljajo stoprv tačas, kadar je bolezen že mnogo tednov trpela, tedaj se lahko dosti drugih po eni osebi okužilo. To dokazuje, da se sumljive ženske redno ne preiskujejo. Dolžnost mestnega fizikarja bi bila, gledati, da se to godi, ako zdravnik tovarne nij dovolj vesten.

— („Besednik“), kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo, že 5. leto v Celovec izhaja. List je lastnina vdove nepozabljivega nam Antona Janežiča in ga sedaj ureduje, in sicer prav dobro brat Antona, g. Šimen Janežič. Zato ga priporočujemo slovenskemu bralnemu občinstvu, kot edini na Koroškem izlazeči zabavni, podučni in politički časopis ter izročemo samo to željo, da svojo pozornost še bolje, kakor dosedaj, obrača na domače vesti iz Koroškega.

— (Tatvina.) Matiju Mikušu iz Rakitne pri Borovnici je bilo 3. t. m. 430 gld. — obstoječih iz 50 tolarjev drugo pa iz srebrnih dvajsete starega denarja — ukradeno. Tat se nij še našel.

Razne vesti.

* (Petletni ubijalec.) Na Dunaji je petletni dečko triletno deklico z plehastim mlečnim vrčkom po glavi udaril, da je deklica v malo urah umrla.

* (60,000 delavcev) je v južnem Wa-

lesi na Angležkem na enkrat vstavilo svoje delo v tamošnjih fužinah, ker jim fužinarji nečejo privoliti višjih plač. To je največi strike, kar jih je bilo dosedaj

Tuji.

17. januarja.

Europa: Böhavčič iz Reke. — Stiger, Kokošnik.

Pri **Elefantu**: Fauski iz Dunaja. — Fogl c. k. lajtnant v Ljubljani iz Dunaja. — Botschein iz Trsta. — Repach iz Dunaja. — Zuborneg iz Tržiča.

Pri **Maliču**: Latrel iz Dunaja. — Felke iz Dunaja.

Listnica uredništva. G. G.—kn v Postojni: Ker vi niste imenovani v omenjenem dopisu iz Postojne, ne vemo, kako pridete do tega, pisarno dr. D. umivati. Sicer pa, če Vam je toliko na tem ležeče, hočemo objaviti, da dotični kmet nij vinograda, ampak njivo za 260 gold. kupil. Koliko se in ali se tudi slovenski uraduje v postojnskih pisarnah, tega nam niste povedali in baš to bi najraje bili poizvedeli. — G. Šimen. Drugokrat prosimo, da nam take reči precej pišete, mi nijsmo nič izvedeli. —

Dunajska borsa 15. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld. 70 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	70 " 85 "
1860 drž. posojilo	103 " 75 "
London	108 " 75 "
Kreditne akcije	325 " 25 "
Akije narodne banke	982 " 66 "
Napol.	8 " 66 "
C. k. cekini	— " 65 "
Srebro	106 " 65 "

Pri **Janezu Giontini**-ju v Ljubljani je ravno na svitlo prišlo:

Nova mera in vaga na trgu. Razumljivo in z obzirom na resnične potrebe razložena. Cena 6 kr. (21—2)

Dika božja ali navod, po kojem neka mladi krščanin Boga vsaki dan diči i slavi. Molitvenjak za mladež. — Trdo vezan 24 kr., v pol usnji 35 kr., v usnji 45 kr., v usnji in iz zlatim obrezkom 56 kr.

Franc Kolmann

v Ljubljani

priporoča svojo obilno

zalogo steklenega

in

porcelanskega blaga

od najborniše do najfiniše bire.

Tam se nahaja

zaloga R. Dirmar-jeve

fabrike petrolejskih lamp; cena ravno ista kakor v fabriki sami. Predajevalci dobodo popust.

Tudi se nahaja ondi

zaloga fabrike

zrcalov in pozlačenih okvirov

Karl grof Kinsky-evih

dedičev v Burgsteinu

dalje obilna

zaloga v olji malanih slik

v pozlačenih okvirih, koliko **se-lanski slikarje** toliko tudi **sveče podobe** po čudovito nizkej ceni. Tudi se sprejemajo naročila za

križeva pota

kakor tudi za oltarske slike v različnih velikostih po najnižjih cenah. Stanovitna zaloga

cerkvenih i salonskih lustrov.

Zapisniki cen, kakor tudi risarije na (5—3) zahtevanje.

Eden celó nov, kratek in več preigranih **Eglasovirov** je pri meni na prodaj.

Tudi se pri meni sprejme en **raznašalec časnikov** in en **učencec**.

Janez Giontini

v Ljubljani.

(22—1)

Plučna sušica je ozdravljiva!

dokazano v knjigi, katera je ravnokar v 8. natisu na dan prišla in katerej uže **mnogotisoč novospomlad življenja** zahvaljuje. Način lečenja je vsakterniku razumljivo popisan od M. Auerbach-a. **Zdravljenje je prosto, stroški mali, povsod rabljivo, vseh radi-kalen.** Dobiva se na pošiljatev 1 tolarja 5 sreb. grošev — 2 gl. — frank. 40 Čts. od (247—12)

J. V. Albert-u

München, Maximiliansstr. Nr. 37.

Velika krčmarija.

Na po širokem znani božji poti **Marije pomočnice v Brezji**, v radoljskem okraji na Gorenjskem je velika, novo zidana, ognja varna, dobro oskrbljena in jako obiskovana krčma s popolnim pohišnim, kuhinjskim in kletnim orodjem, s kramarijo in sadnim vrtom na prodaj. Ponudbe sprejema lastnik **Jožef Finžger** v Brezji na Gorenjskem. (16—2)

Nenavadno koristna

ponudba igre na srečo.

Sreča in blagoslov pri Cohn-u.

Velika od dotične deželne vlade garantirana denarna loterija nad **2 milijona 280.000 tolarj.**

Ta koristna denarna loterija je sedaj s dobitki zopet združno pomnožena; ima samo 67.000 lozov, in dobé v malo mesecih v 6 razredih sledeči dobitki gotovo, namreč: 1 veliki glavni dobitek event. 120.000 tolarjev, spec. tolarjev 80.000, 40.000, 25.000, 20.000, 15.000, 12.000, 2krat 10.000, 3krat 8000, 2krat 6000, 4krat 5000, 12krat 4000, 1krat 3000, 35krat 2000, 3krat 1500, 206krat 1000, 8krat 500, 363krat 400, 23krat 300, 498krat 200, 800krat 100, 25krat 80, 50krat 70, 25krat 60, 60krat 50, 22.650krat 47, 10.225krat 40, 31, 25, 22 in 12 tolarjev.

Zdrebzanje dobitkov bode v prvem razredu uradno

23. in 24. januarja t. l.

in veljá k temu

cela originalna srečka le 6 gld. a. v. pol originalne srečke le 3 gld. a. v. četrt " " le 1½ gld. a. v. in pošiljam te izvirne srečke z vladnim grbom (ne pa od prepovedanih promes ali privatnih loterij) na frankirano pošiljanje zneska, tudi v najdaljše kraje čestitim naročnikom takoj.

Uradni listek vzdignjenih števil in **razpošiljanje dobičkov**

se prične koj po vzdiganji na vsakega de-ležnika na tanko in tajno.

Moja kupčija je, kakor znano, naj-starejša in najsrečnejša, kajti so pri meni deležniki že največe glavne do-bitke po 100.000, 60.000, 50.000, večkrat 40.000, 25.000, 20.000, še večkrat po 15.000, 12.000, 10.000 tolarjev itd. itd., in nedavno meseca novembra in decembra p. l. skupni znesek nad 175.000 tolarjev, po urad-nem zapisniku dobitkov, dobili.

Laz. Sams. Cohn

v Hamburgu.

(17—4)

Glavna pisarnica, bankino in menjiško opravilo.